

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету суспільних наук
Остапчук Ю.О.
« 17 » _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОГРАМУВАННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Соціологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород – 2022

Робоча програма з навчальної дисципліни **«Програмування соціологічних досліджень»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки** спеціальності **054 Соціологія** освітньої програми **«Соціологія»**.

Розробник: Орос Олександра Богданівна, доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи.

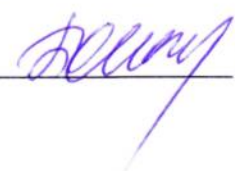
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 13 від «24» травня 2022 р.

Завідувач кафедри Шандор Ф.Ф.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

© Орос О.Б., 2022 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2022 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 105	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3.5	6	6
	Лекції:	
	30	8
	Практичні (семінарські):	
	20	6
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна, комп'ютерне тестування на платформі MUDL	Самостійна робота:	
	55	91

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни **«Програмування соціологічних досліджень»** – сформувати у студентів навички проведення соціологічного дослідження, складання програми соціологічного дослідження, надати їм знання про специфіку розробки структурних компонентів програми соціологічного дослідження їх особливостей в залежності від виду та методу соціологічного дослідження. Сформувати навички наукового підходу до вивчення соціальних процесів та явищ, які відбуваються в сучасному суспільстві. Соціологічне дослідження - це єдність теоретичного й емпіричного етапів аналізу різних аспектів соціальної реальності. Науковий аналіз проблем потребує відповідної підготовки для забезпечення надійності та достовірності отриманих у результаті дослідження даних. Соціолог, здобуваючи специфічну суб'єктивну інформацію від конкретних індивідів, застосовуючи спеціальні правила та процедури для її обробітку, отримує об'єктивне знання про процеси, що відбуваються в соціальному житті. Опанування знаннями та практичними навичками з дисципліни **«Програмування соціологічного дослідження»** дозволить майбутнім соціологам забезпечити вирішення професійних завдань. Завдання: знати основи програмування соціологічного дослідження, види програм соціологічного дослідження, структурні компоненти програми та проекту соціологічного дослідження, особливості побудови програми конкретного соціологічного дослідження та робочого плану дослідження; вміти скласти програму соціологічного дослідження в залежності від обраного методу та проблеми дослідження, розробити робочий план соціологічного дослідження.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК06. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності (СК):

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.

СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.

СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження.

СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців.

СК08. Здатність використовувати інтернет-ресурси, статистичну інформацію для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

СК11. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.

СК14. Здатність до соціологічної рефлексії стосовно теоретичних та прикладних аспектів здійснення дослідницької та аналітичної роботи щодо соціальних змін.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування таких навчальних дисциплін освітньо-професійної програми:

ОК18 Методологія соціологічних досліджень

ОК21 Організація і методи вибіркового дослідження

ОК25 Методи збору соціологічної інформації

ОК26 Вступ до спеціальності

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.	РН01
Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.	РН07
Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати	РН08

самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.	
Вміти розробляти програму соціологічного дослідження.	РН09
Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.	РН10
Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефаківців.	РН11
Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.	РН12
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	РН13
Застосовувати ефективні методи, процедури та технології соціологічних досліджень шляхом забезпечення внутрішньої упорядкованості та погодженості окремих елементів наукового пошуку.	РН14
Застосовувати відповідні соціологічні дослідження та реалізовувати дослідницькі професійні навички стосовно теоретичних та прикладних аспектів вивчення соціальних змін.	РН17
Проводити пошук ефективних засобів використання соціальних механізмів регулювання соціальних, політичних, економічних, освітніх, етнокультурних процесів методом проведення соціологічних досліджень.	РН19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті після опанування навчальної дисципліни **«Програмування соціологічних досліджень»**:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Використовувати понятійний апарат соціології в проектній діяльності.	РН01
Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації необхідної для розробки, впровадження та оцінювання соціального проекту.	РН07
За результатами досліджень і аналізу професійної літератури обґрунтовувати соціальний проект, а саме: його проблему, територію реалізації, цільову групу, актуальність, обрані способи інтервенції.	РН08
Вміти розробляти програму соціологічного дослідження проблем чи потреб цільової групи, на вирішення яких спрямовано соціальний проект.	РН09
Володіти навичками збору необхідної в проектній діяльності інформації з використанням кількісних та якісних методів.	РН10

Презентувати результати власних досліджень для керівників та управлінців соціальної та гуманітарної сфер, цільової групи проекту, а також широкої громадськості.	RH11
Відповідально дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога при програмуванні та реалізації соціологічних досліджень.	RH12
Розуміти наукові принципи, що лежать в основі соціальної діяльності, ідентифікувати, формулювати і виконувати завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.	RH13
Вміти застосовувати ефективні методи, процедури та технології соціологічних досліджень шляхом забезпечення внутрішньої упорядкованості та погодженості окремих елементів наукового пошуку.	RH14
Забезпечити постійне оцінювання проектної діяльності	RH17
Вміти застосовувати ефективні засоби використання соціальних механізмів регулювання соціальних, політичних, економічних, освітніх, етнокультурних процесів методом проведення соціологічних досліджень.	RH19

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: іспит; презентація результатів виконаної індивідуальної /групової роботи студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форма поточного контролю: доповідь на практичних заняттях

Форма модульного контролю: комп'ютерне тестування на платформі MUDL.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит/комп'ютерне тестування на платформі MUDL.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3		
17	17	16	50	100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5	T7	T8	T9		
10	10	10	10	10	50	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
практичні (семінарські) заняття, доповідь з презентацією	4	32	6	48
реферат	1	2	1	2
виконання аналітичного завдання	2	16		
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з 25 тестових запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 2 бали. Комп'ютерне тестування проходить на платформі MUDL.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий контроль оцінюється за 100 бальною шкалою: 50 тестових запитань із каталогу тестів до даного курсу. Кожна правильна відповідь оцінюється в 2 бали. Комп'ютерне тестування проходить на платформі MUDL.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Методологічні стратегії та категорії у соціологічному дослідженні. Соціальні та соціологічні дослідження. Види соціологічних досліджень. Стратегії соціологічного пошуку. З'ясування загальних і специфічних категорій як «міграція», «приріст населення», «соціальне», «соціалізація», «ролі», «статус», «соціальна стратегія», «інститут», «роль», «група», «взаємодія», «соціальна взаємодія», «соціальний статус» і т.д. Співвідношення доцільності використання тієї чи іншої категорії і методологічної стратегії, що обирається, конкретних задач дослідження. Доказовість соціологічного знання за допомогою категорій - наукова строгість і достатність погоджень методологічних стратегій.

Тема 2. Дослідницькі програми, моделі пояснення та логіка соціологічного дослідження. Натуралістична концепція соціальних наук. Позитивістська та емпірична методологічна доктрина соціальних наук. Інтерпретативна методологічна стратегія. Криза позитивістської епістимології. Т.Кун про структуру наукових революцій. Постемпіризм. Дослідницькі програми І. Локатоса. Ознаки аналізу соціологічних парадигм Дж.Рітцера.

Тема 3. Морально-етичний аспект соціологічного дослідження. Особистість соціолога в контексті дослідницьких практик. Соціальна реальність в соціологічному дискурсі. О.Конт про принцип «мізкової гігієни». М.Вебер – принцип «свободи від оцінюваних суджень». Терміни: «передрозумне знання» М.Шелера, «мовчазне знання» М.Полан'ї, «фонові очікування» Г.Гарфінкеля. П.Бурд'є про види знання. А.Шюц про конструювання наукового знання. Доксичне знання в соціології та науковий габітус. Моральні та етичні відносини в практиці соціологічних досліджень. Кодекс професійної етики соціолога.

Модуль 2

Тема 4. Організація соціологічного дослідження. Проблема, об'єкт і предмет дослідження. Визначення цілі і задач дослідження. Уточнення та інтерпретація основних понять. Попередній системний аналіз об'єкту дослідження. Етапи соціологічного дослідження. Обґрунтування програми. Програма емпіричного дослідження. Збір інформації про предмет дослідження. Оцінка. Верифікація гіпотези. Прогноз. Сутність та складові організації соціального дослідження.

Тема 5. Планування в соціологічному дослідженні. Елементи планування соціального дослідження. Види планів. Робочий план соціологічного дослідження. Стратегічний план. Проект соціологічного дослідження. Стратегічний план дослідження.

Тема 6. Структурні складові програми соціологічного дослідження. Цілісність та аргументація програми соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження - структура і функції. Програма-мінімум і її чотири основних елементи. Методологічний розділ програми. Методико-процедурний розділ.

Тема 7. Методико-процедурна частина програми. Визначення сукупності, що досліджується. Поняття вибірки. Застосування вибіркового методу в соціології. Види вибірок. Особливості застосування кожного виду вибірки в конкретному дослідженні. Визначення основних процедур зібрання та аналізу первинних даних.

Тема 8. Програмування та індикатори соціологічного дослідження. Особливості програмування соціологічного дослідження. Актуальність теми соціологічного дослідження. Проблема соціологічного дослідження. Формулювання проблеми. Мета дослідження. Визначення цілей та завдань дослідження. Визначення предмета та об'єкта дослідження. Інтерпретація основних понять. Етапи інтерпретації понять. Індикатори. Субіндикатори. Попередній системний аналіз об'єкта дослідження. Гіпотеза. Формулювання робочих гіпотез.

Тема 9. Особливості програмування соціологічного дослідження з використанням якісних методів. Загальні положення про якісні методи дослідження. Стратегія якісного підходу. Теоретико-методологічна база. Фокус аналізу. Одиниці аналізу. Дослідницькі цілі, завдання. Стиль дослідження. Валідність, надійність даних. Класифікація якісних методів. Логіка проведення дослідження якісним методом. Специфіка аналізу даних та концептуалізація.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: <i>денна</i>					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні	лабораторні	інд.робота	самостворота
Модуль 1						
Тема 1.Методологічні стратегії та категорії у соціологічному дослідженні	11	2	4			5
Тема 2.Морально-етичний аспект соціологічного дослідження	11	2	2			7
Тема 3.Дослідницькі програми, моделі пояснення та логіка соціологічного дослідження	12	4	2			6
Модульна контрольна робота	2	2	0			0
Разом за модуль	36	10	8			18
Модуль 2						
Тема 4.Організація соціологічного дослідження	12	2	2			8
Тема 5. Планування в соціологічному дослідженні	11	4	2			5
Тема 6. Структурні складові програми соціологічного дослідження	10	2	2			6

Тема 7. Методико-процедурна частина програми	10	2	2			6
Тема 8. Програмування соціологічного дослідження	12	4	2			6
Тема 9. Особливості програмування соціологічного дослідження з використанням якісних методів	12	4	2			6
Модульна контрольна робота	2	2	0			0
Разом за модуль	69	20	12			37
Разом	105	30	20			55

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні	лабораторні	інд.робота	самострбота	
Модуль 1						
Тема 1. Методологічні стратегії та категорії у соціологічному дослідженні	11	1	0			10
Тема 2. Морально-етичний аспект соціологічного дослідження	11	1	0			10
Тема 3. Дослідницькі програми, моделі пояснення та логіка соціологічного дослідження	12	1	0			11
Модульна контрольна робота	2	0	0			2
Разом за модуль	36	3	0			33
Модуль 2						
Тема 4. Організація соціологічного дослідження	12	1	1			10
Тема 5. Планування в соціологічному дослідженні	11	1	1			9
Тема 6. Структурні складові програми соціологічного дослідження	10	1	1			8
Тема 7. Методико-процедурна частина програми	10	1	1			8
Тема 8.Програмування соціологічного дослідження	12	1	1			10
Тема 9.Особливості програмування соціологічного дослідження з використанням якісних методів	12	0	1			11
Модульна контрольна робота	2	0	0			2
Разом за модуль	69	5	6			58
Разом	105	8	6			91

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Методологічні стратегії та категорії у соціологічному дослідженні	4	0
2.	Морально-етичний аспект соціологічного дослідження	2	0
3.	Дослідницькі програми, моделі пояснення та логіка соціологічного дослідження	2	0
4.	Організація соціологічного дослідження	2	0
5.	Планування в соціологічному дослідженні	2	2
6.	Структурні складові програми соціологічного дослідження	2	2
7.	Методико-процедурна частина програми	2	2
8.	Програмування соціологічного дослідження	2	0
9.	Особливості програмування соціологічного дослідження з використанням якісних методів	2	0
	Разом	20	6

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Методологічні стратегії та категорії у соціологічному дослідженні	5	10
2.	Морально-етичний аспект соціологічного дослідження	7	10
3.	Дослідницькі програми, моделі пояснення та логіка соціологічного дослідження	6	11
	Модульна контрольна робота	0	2
4.	Організація соціологічного дослідження	8	10
5.	Планування в соціологічному дослідженні	5	9
6.	Структурні складові програми соціологічного дослідження	6	8
7.	Методико-процедурна частина програми	6	8
8.	Програмування соціологічного дослідження	6	10
9.	Особливості програмування соціологічного дослідження з використанням якісних методів	6	11
	Модульна контрольна робота	0	2
	Разом	55	91

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від

зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Вербець В.В. Методологія та методика соціологічних досліджень: навчально-методичний посібник. Друге вид. доп. і перероб. Рівне: РДГУ: Інститут соціальних досліджень, 2006. 167 с.
2. Гвоздецька Б., Рюль В., Варга Н. Соціологія: методичні матеріали до самостійної роботи: навчально-методичний посібник для напряму підготовки «054 Соціологія». Ужгород: УжНУ, 2021. 110 с.
3. Єріна А.М. Організація вибіркового обстеження: навчальний посібник. Київ: КНЕУ, 2004. 208 с.
4. Кислова О.М., Кузіна І.І. Методи аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації. Харків: Вид-во ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. 165 с.
5. Орос О.Б., Афанасьєв Д.М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи студентів спеціальності 054 «Соціологія». Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 22 с.
6. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій. 2-ге видання, доп. Київ: ІС НАН України. 2007. 320 с.
7. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування. Київ: Вид-дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 342 с.
8. Соціологічне забезпечення управлінської діяльності [Електронний ресурс]: навчальний посібник. КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Мельниченко А.А., Іщенко А.М., Акімова О.А. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2022. 116 с.
9. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. Львів: Кальварія. 2003. 544 с.
10. Якісні дослідження в соціологічних практиках: навчальний посібник; за ред. Н.Костенко, Л.Скокової. Київ: ІС НАНУ. 2009. URL: https://isoc.com.ua/assets/files/library/gs_ok.pdf

Допоміжна література

1. Гіденс Е. Соціологія. Київ: Основи, 1999. 726 с.
2. Паніна Н. Професійна етика і соціологія в Україні (до прийняття Кодексу професійної етики соціолога САУ). Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2004. №3. С.5–8